

VÖRÖSVIRÁG

WERISCHWAR HEUTE

II. évf. 7. szám
1993. augusztus

KÖZÉLETI FOLYÓIRAT
MONATSSCHRIFT

ÁRA: 30 Ft

MAGAS LÓRÓL SZEMELLENZŐVEL

...Történt pedig, hogy községünk polgármestere -nem találván kellőképpen hithű kereszténynek a Templom téri Általános Iskola igazgatóját- vezetőcserére szánta el magát.

A leváltandó igazgató legfőbb bűne egykori úttörővezetői ténykedése volt, valamint az, hogy olyan iskolát akart csinálni, amelybe a gyerekek minden nap félelem nélkül, örömmel, élvezhető tevékenységek reményében mennek.

A falu urának másik súlyos gondja az volt, hogy sajnálatos módon rövidlátásra beállított szemüvegén át úgy látta, a Templom téri iskolában egy olyan modellt kezd épülgetni, amely sok rokon vonást mutat néhány reinitens (ma már nyíltan is "ellenzéki"-nek kikiáltott) képviselő nézeteivel. (Ezen nézetek lényege az, hogy bizonyos történelmi tényeket és adottságokat figyelembe kell venni, és csak olyan koncepció alapján szabad a nevelési rendszer változtatását elkezdni, amely hosszú távon hoz érzékelhető eredményeket. - Ez a fajta szemlélet szembenáll a polgármester nézeteivel, aki, mivel maga is a régebbi rendszer hasznélvezője volt, nem képes felfogni azt a tényt, hogy ha szellemileg az előző negyven évbe falazott emberekkel akarjuk megvalósítani a felépítmény megváltoztatását, akkor az új rendszer nem lesz más, mint ellenkező előjelű karikatúrája a hetvenes ill. nyolcvanas évek Magyarországnak.

A fentiekből már nem nehéz kiokumálni, milyen követelményrendszert is kell egy ide pályázónak, és úgy általában egy, Botzheim úrral közösen dolgozni óhajtonak teljesítenie. Ha szerepet kíván vállalni kis falunk ügyeinek intézésében, és ehhez maga mögött kívánja tudni a polgármester támogató kegyeit, az ő sajátos igényeit is ki kell elégítenie.

Melyek is ezek az elengedhetetlen elvárások:
-a pályázó először is legyen udvarhű -azaz kellőképpen alázatos,

A TARTALOMBÓL

HÍREK. ESEMÉNYEK	2. old.
FALUMŰZEUM-AVATÁS	6. old.
AZ IGAZAT...	8. old.
FÉLMŰLTALLÓZÓ	9. old.
HÍROLLÓ	10. old.
GONDOLATOK...	11. old.
ELTÁVOZTAK KÖZÜLÜNK...	12. old.
DIE GESCHICHTE...	13. old.
KÖRNYEZET? VÉDELEM?	13. old.
ORVOSI TANÁCSOK	14. old.

-lehetőleg ne kérdezzen, hanem végrehajtsa. És ha lehet:

-tegyen úgy, mintha ő döntene, s nem a Legfőbb Hadúr óhajának való megfelelés irányítaná minden egyes lépését.

Lássuk röviden, mik is ezek az óhajok!

-Mindenekelőtt fordítsuk ki vörös(nek tetsző) köpönyegünket -a jelen helyzetnek megfelelően- fekete-fehérre.

-Ezután sok-sok kereszttel és Miatyánkkal szőjük fátylat a múlt sötétkamrája elé, s feledtessük el: kik voltunk, honnan jöttünk (Lásd még: "Szódd a selymet, elvtárs!").

-Végül mindenkit, akinek nincs takargatni valója (mert nem volt hasznélvezője az előző rendszernek, vagy éppen híve volt annak, de nem akarja megtagadni önmagát), ki kell radírozni minden olyan pozícióból, amelyben tehetnek valamit egy hatékonyan működő modell felépítéséért.

Tehát Botzheim úr jelöltet keresett és talált a Templom téri iskola élére. Ez az új vezető Gordos Dénes lett, aki a hetvenes években egyik művelődési ház-igazgatói állását cserélte a másikra, és bár pedagógus szakmai múltja igen csekély - ám egykor az egri érsek által (ki tudja, miért?) patronált ferences diák volt, aki a képviselőtestületi meghallgatáson szívhezszóloán ecsetelte 56-os hősiességét (úgy tizenhárom éves lehetett a harcok alatt), s beszélt a Kádár-

rendszer alatti üldöztetéseiről is. (Lásd még: "Üldözött igazgatók 1956-1990")

Mindezekon túl mély hitvallást tett a keresztény erkölcsiség mellett, s kifejtette, hogy a vasárnapi szentmise, az egyházi ünnepek és a keresztény család az általa elképzelt nevelési rendszer sarokkövei. Arról a nehézségről nem sok szót ejtett Gordos úr, hogy egy önkormányzati iskolába nemcsak keresztények járnak, s az sem zavarta, hogy sem a tantestület, sem a szülők képviselői nem tartották őt a Templom téri intézménybe alkalmas vezetőnek.

Nem zavarta az sem, hogy a helyi KDNP szervezet "kvázi kereszténydemokratái" (idézett Botzheim I-től) Gordos úr pályázatának több pontjáról bebizonyították, hogy ellentmondanak egymásnak (tehát valamelyik közülük nem felel meg a valóságnak), s lyukat találtak Gordos úr életrajzában is.

Dehát miért is zavarta volna mindez Gordos urat, amikor tudta, hogy a polgármestert, eshet az eső, fújhat a szél, potyoghatnak macskák és kutyák az égből, egyszóval minden körülmények között maga mögött tudhatja. - Hiszen Botzheim úr kiállt az akkor éppen Csurka István uszályában aktívan politizáló Gordos Dénes mellett, mert meggyőződése, hogy egy olyan vegyes lakosságú településen, mint Pilisvörösvár, nem hiányzik már más a boldoguláshoz, mint egy "Magyar út"-ás üdvprófeta. Egy Gordos Dénes. Aki abszolút keresztény. Aki népi! Nemzeti! És üldözött. (Kb. éppen annyira, mint Botzheim úr maga.) Aki szorgos hívőket farag azokból, akik eleddig is annak hitték magukat, és azokból is, akik egyáltalán nem akarnak azzá lenni.

Mert Gordos úr olyan erkölcsi kiválóság, akire rá lehet bízni nyolcszáz vörösvári gyermek nevelését. Olyan értékes ember, akinek akár 7 millió forintért is érdemes családi házat venni - még akkor, olyan helyzetben is, amikor a közutakat pénzsűkére hivatkozva zárhatja le a mi gondos polgármesterünk.

Mert Gordos úr annak ellenére, hogy két gyermekét és első feleségét elhagyva, most második feleségétől is válófélben van (talán ezért is kell lakás neki Vörösváron), igenis a keresztény etalon megtestesítője! Olyan hiteles ember, aki hangos szóval imára parancsolja majd gyermekeinket...

*

...Itt kellene abba hagyni. Azonban szükséges tisztázni egy alapvető dolgot.

Úgy tartom, hogy mindenkinek joga van akkor és ott újrakezdeni az életét, amikor és ahol ennek múlhatatlan szükségét érzi. Tehát Gordos úrnak is joga volt elválni és új családot alapítani. (Néha még méltánylandó bátorság jele is lehet ez.) De van itt egy bökkenő: miért éppen olyan

emberként akar Vörösvárra jönni Gordos úr, aki majd kereszténnyé farag keresztényt és ateistát, és nép-nemzetivé magyart és németet egyaránt? Miért éppen az az ember beszél kereszténységről, aki felrúgta annak egyik legfőbb szentségét?! Miért éppen az az ember, aki a keresztény tolerancia képviselője helyett a legtűrelmetlenebb nacionalista szélsőség politikai irányzatába tartozik? Miért éppen az az ember ér akár 7 millió forintot is a falunak, aki a fővárosból kiebudalt emberként akarja elfoglalni egy helyi polgár székét?

Miért? Mert Botzheim úr úgy van Gordos Dénessel, mint az egyszéri gazda, aki tüzes ménért ment a vásárba, s csak otthon vette észre, hogy szerzeménye se nem tüzes, se nem mén. - Mit tehetett szegény? A lóforma bánatos szeméibe nézett, nagy nyugalom szállta meg, s emígyen sóhajtott:

"Se nem tüzes, se nem mén,
De engedelmes - s az enyém!"

Krupp László

HÍREK, ESEMÉNYEK

>>>Hoós Sándor a Zeneiskola új igazgatója. - Ismét igazgatót választott az önkormányzat, ezúttal a zeneiskolába. Köztudomású, hogy az előző igazgató, Szelényi László még februárban lemondott tisztségéről, s azóta az igazgatói teendőket Nagy Norbert tanár úr látta el.

Az igazgatói állásra kiírt pályázatra hárman jelentkeztek: Balogh Csaba, Hoós Sándor és Kuszting János. *A tanári kar túlnyomó többsége Kuszting Jánost támogatta* (11 igen, 3 nem), az Oktatási ad hoc bizottság kis többséggel szintén mellette voksolt (2 igen, 1 nem, 1 tartózkodás). Mindezek ellenére az önkormányzat háromszori szavazás után Hoós Sándort választotta meg. Először kilencen, másodszer tizenketten, végül tizennégyen szavaztak rá, s így összejött a szükséges kétharmados többség. Ellene szavaztak ketten (dr. Baska Ferenc, Gromon István), ketten pedig tartózkodtak. Az új igazgató kinevezése öt évre szól, illetménye havi br. 24.000Ft + 14.000Ft vezetői pótlék.

>>>Június 19-én füstbe borult a Bányatelep. A füst a volt MÉH-telep közeléből, a gyógyszerraktár mögött felhalmozott gumiabroncsok égéséből származott. Nyolc tűzoltó vett részt az oltásban. - A június 24-i önkormányzati ülésen Réfi József képviselő interpellált az ügyben. Jelezte, hogy nagy valószínűséggel szándékos gyújtogatás történt, s

javasolta rendőrségi vizsgálat kezdeményezését, valamint annak kivizsgálását, hogy a tűzcsapokban miért nem volt víz. Réfi József javaslatát a testület egyhangúlag támogatta.

>>>Elkészült a Szabadság utca külső szakaszának burkolata, valamint a hozzá tartozó útpadka és csapadékvíz-elvezető árok.

>>>Fél éves halasztás után az önkormányzat eredményt hirdetett a temető üzemeltetésére kiírt pályázat ügyében. Ennek értelmében a temető üzemeltetését öt évre Molnár Sándorné vállalkozó nyerte el. 1993. július 1-től tehát Molnár Sándorné látja el a temetőgondnoki teendőket.

Feladatai többek között:

- a temető, ill. a ravatalozó környékének, a temető útjainak tisztántartása;
- a szemét és a szennyvíz elszállítása;
- a temető rendjének biztosítása;
- a ravatalozó épület belső takarítása, esztétikus berendezése;
- a katonai sírok gondozása;
- a nyilvántartások vezetése stb.

Mint temetési vállalkozónak joga (más külső vállalkozókhöz hasonlóan):

- temetések lebonyolítása;
- halotyszállítás;
- temetési kellékek értékesítése;
- sírásás, sírok behantolása stb.

A sírhelydíjakat az üzemeltető szedi be, de az ebből származó bevétel továbbra is az önkormányzatot illeti.

A szolgáltatások árát az önkormányzat hagyja jóvá. A jelenlegi árak:

-helyi halotyszállítás	750 Ft
-távolsági halotyszállítás	45 Ft/km
-sírásás visszahantolással	6.000 Ft
-ravatalozó használati díj	3.000 Ft
-halotthűtő haszn. díj	100 Ft/nap.

Molnár Sándorné megbízásáról az önkormányzat név szerinti szavazással döntött. Szavazatok: 15 igen, 3 nem (dr. Baska Ferenc, Gromon István,

Krupp László), 1 tartózkodás (Keszleri József). Nem volt jelen az ülésen: Temesi Ágoston.

>>>Gröbenzelli pénzből (80.000 DM= 4millió Ft) "Ifjúsági találkozóhely"-et alakít ki az önkormányzat a községháza udvarán lévő tűzoltó garázs alatti hatalmas pincéből, ill. a garázs tetőteréből. Túl azon, hogy a KDNP-frakció ellenezte a találkozóhelynek ezen a helyszínen történő kialakítását, az ügynek több pikantériája is van:

1.A polgármester folyamatosan partnerként tárgyalt, sőt "megállapodott" egy olyan, be nem jegyzett helyi "ifjúsági egyesülettel", melynek többek között tagja Botzheim Balázs, a polgármester fia is. -Lényegében az ő számukra készül a találkozóhely, jó gröbenzell-i kapcsolataiknak köszönhetően. Amikor Keszleri József képviselő megkérdezte, hogy bejegyzett egyesületről van-e szó, Botzheim István közölte, hogy nem. Egyúttal javasolta, hogy a GTB (-elnöke Botzheim István) határozati javaslatában szereplő "Ifjúsági találkozóhely" kifejezést javítsák át "Önkormányzati- és Ifjúsági találkozóhely"-re.

2.Az "Ifjúsági találkozóhely" kialakításával kapcsolatban mind a hivatal előterjesztése, mind a GTB határozati javaslata (40/1993. VI.17.) kész tényként kezelte, hogy a beruházás kivitelezője a Muttnyánszky Ádám Szakmunkásképző Intézet lesz. - Gromon István képviselő megkérdezte, hogy a szakmunkásképző hogyan nyerte el a fővállalkozói megbízatást, volt-e pályáztatás, versenyeztetés. - Botzheim István azt a választ adta, hogy "az idő rövidege miatt" nem volt pályáztatás, és egyébként is: "így ez a pénz házon (ti. az önkormányzati költségvetésen) belül marad". - Erre Krupp László képviselő megjegyezte, hogy 1990-ben "még a takarítói állásokat is meghirdettük", most pedig egy négymilliósi beruházást egyszerűen megajánlunk a szakmunkásképzőnek -amit az örömmel elfogad. Az indok az, hogy sürges az idő. Attól függ, mennyire. Annyira biztos nem, hogy ki ne írjuk a pályázatot.

Felkérte tehát a polgármestert, hogy szavaztassa meg a pályázat kiírására vonatkozó javaslatát. A javaslatot a képviselőtestület 10 igen, 9 nem szavazattal elfogadta. Az ülést vezető polgármester azonban nem hirdette ki a határozatot, mondván, hogy az önkormányzati vagyont érintő döntésekhez 2/3-os többség kell. - Hiába jelezte Gromon István, az Ügyrendi Bizottság elnöke, hogy itt még csak egy kivitelezői pályázat kiírásáról van szó, és nem az önkormányzat vagyonáról (tehát elegendő az egyszerű többség), a polgármester nem volt hajlandó tudomásul venni a szavazás

eredményét.

A polgármester önkényes és törvénytelen magatartása elleni tiltakozásul dr. Baska Ferenc képviselő elhagyta az üléstermet, Botzheim István pedig szünetet rendelt el.

3.A szünet után az előtte ellene szavazó Margittai László (MDF) ékesen érvelt a határozat megszavazása mellett, s mind az öt MDF-es képviselő (Árvai György, Havasi Lászlóné, Margittai László, Rásonyi Győzőné és Tácsik Géza) megváltoztatta álláspontját. Így a Hargita Péter által vezetett szakmunkásképző *versenypályázat nélkül* elnyerte a 4 millió forintos beruházás kivitelezését...

A polgármester és a szakmunkásképző közötti családi viszonyt jelzi a GTB-javaslat utolsó mondata is: "felkérjük a Muttnyánszky Ádám Szakmunkásképző Iskolát, hogy a munkálatoknál *próbáljon spórolni...*"

Szavazatok: 16 igen, 3 nem (dr. Baska Ferenc, Gromon István, Krupp László), 0 tartózkodás.

>>>Átalakítás a Közösségi Házban (Kultúrház). A Közösségi Ház tizenegy éves működése alatt folyamatos panasz volt, hogy nincs benne egy igazán alkalmas, nagy táncterem. Az önkormányzat elhatározta, hogy megoldja a problémát a jelenlegi színházterem több célú teremmé történő átalakításával. Ennek érdekében a színházterem vízszintes padlózatot és műkö burkolatot kap, s így *alkalmassá válik esküvők, búcsúbálok, bankettek, szalagavatók stb. lebonyolítására.* Ezen rendezvényeket szolgálhatja majd a már meglévő, de még kihasználatlan melegkonyha is.

A fenti célokkal az egész képviselőtestület egyetértett, de ez esetben is *többen támadták a végrehajtás módját (elfogadott tervek hiánya, felelős kivitelező hiánya).* A határozat szerint a képviselőtestület "felkéri a Ház vezetőjét, hogy a munkákat saját szervezésében, 560 ezer Ft-ból, társadalmi munka bevonásával kísérreljék meg megoldani."

Szavazatok: 15 igen, 3 nem (dr. Baska Ferenc, Gromon István, Krupp László), 1 tartózkodás (Rásonyi Győzőné).

>>>Létesüljön-e jelzőlámpás csomópont a Fő út - Szabadság út kereszteződésében vagy sem? Ezen gondolkodik az önkormányzat. Minden vörösvári polgár tudja, hogy a Fő úton átkelni a gyalogosok számára gyakran lehetetlen vagy életveszélyes. (Az elmúlt években több halálos gázolás történt.) Ezért az önkormányzat tervet készített egy jelzőlámpás csomópont megépítésére, s az engedélyezett terv alapján *már ajánlatokat is beszerezett* a megvalósításra. A június 24-i ülésen azonban több képviselő is

felvetette azt az aggályát, hogy a piros lámpa pillanatok alatt kilométeres kocsisorokat fog létrehozni, s így nemcsak a forgalom fog lelassulni, hanem a sok álló autó *az eddigi levegőszennyezést a többszörösére fogja emelni.*

Elismerve ennek az aggálynak a jogosságát, *az önkormányzat elnapolta a döntést,* és megvizsgáltatja, hogy több zebra felfestésével és néhány sárgán villogó lámpa felszerelésével megoldható lenne-e a probléma. (Elkerülő út megépítésére önkormányzati pénzből nincsen lehetőség.)

Készül a temető parkolója...

>>>Kb. kétéves munkával elkészült a község Általános Rendezési Terve (ÁRT). A képviselőtestület még nem hagyta jóvá a PESTTERV által készített terveket, mivel több részletkérdés nem kellően kidolgozott.

A terv témakörei:

- a lakásellátás programja;
- az intézményellátás programja;
- a munkahely-telepítés programja;
- a belterületi zöldfelületek rendszerének programja;
- a falukép formálásának programja;
- tájrendezési program;
- környezetvédelmi program;
- közlekedési program;
- vízellátási program;
- szenny- és csapadékvíz elvezetési program;
- az elektromosenergia ellátás programja;
- hőellátási program.

A terveket a polgármester -a törvények szerint- lakossági fórumok keretében a lakosság számára a közeljövőben ismertetni fogja.

>>>Az önkormányzat 3 millió forintot tervezett be ez évre a Semmelweis u.4.sz. alatti.. volt gyógyszerári épület rekonstrukciójára. (Az épület 1920-ban épült, hasznos alapterülete 173,6 négyzetméter, jelenleg 4 db szolgálati lakás van

benne, de 1988-ban életveszélyessé nyilvánították.) A cél az volt, hogy a rekonstrukció során két db komfortos (2 szoba +konyha +fürdőszoba +kamra) szolgálati lakás kerüljön kialakításra, melyek közül az egyiket Gordos Dénesnek, a Templom téri Általános Iskola igazgatójának utalt volna ki az önkormányzat.

A beszerzett ajánlatok szerint azonban az épület teljes felújítása 18-20 millió forintba kerülne (MIRKBAU Kft, Muttnyánszky Ádám SZKI).

Az önkormányzat irreálisnak találta a fenti árajánlatokat, ezért újabb versenytárgyalást hirdet meg az elvégzendő munkák tételes felsorolásával árajánlat tételére.

>>>Hol lakjon Gordos Dénes? A Templom téri Általános Iskola igazgatójának megválasztásakor az önkormányzat ígéretet tett arra, hogy Gordos Dénes számára szolgálati lakást biztosít. A Semmelweis u. 4.sz. alatti ház rekonstrukciója azonban egyelőre kérdéses. Mi legyen hát a megoldás?

A június 24-i önkormányzati ülésen *Margittai László*, az MDF frakcióvezetője javasolta, hogy vásárolja meg az önkormányzat a Dobó u. 25.sz. alatti Pörtl Károly-féle házat szolgálati lakás céljára, s azt utalja ki Gordos Dénes úrnak. Indoklásul elmondta, hogy a lakás 3 szobából + 1 nagyméretű hallból áll, alapterülete 117 nm. A hozzá tartozó telek területe 386 négyszögöl, lényegében egy 36 éves őspark, tűlevelűekkel. Ára 6,8 millió Ft -ami a Semmelweis utcai ház rekonstrukciós költségeihez viszonyítva olcsó.

Az MDF frakcióvezetőjének javaslatára Keszleri József képviselő reagált elsőként, mondván, hogy egy Vörösváron most kezdő igazgatónak nem vehetünk 6,8 millió Ft-ért házat. Van az önkormányzatnak egy üres kétszobás lakása, véleménye szerint az megfelelne Gordos úrnak, tekintve, hogy saját bevallása szerint Pesten úgyszólván van egy szép lakása.

Hasonlóan vélekedett Krupp László is, aki

elmondta, hogy számára egy 7 millió forintos lakás luxuslakásnak minősül, ráadásul állandóan tapasztaljuk, hogy megbízatásuk lejártakor a bérlők nem akarnak a szolgálati lakásokból kimenni.

A vitának ezen a pontján a javaslattévő Margittai László elbizonytalanodni látszott, majd *javasolta, hogy a határozatban ne legyen benne az, hogy "a Templom téri Általános Iskola igazgatója számára"*. Majd szünetet kért. A szünet után a polgármester megkérdezte a testületet: "Szavazzunk, vagy más helyzet áll elő?" Erre Margittai László bejelentette, hogy *visszavonja javaslatát*.

Ekkor a testület visszatért Krupp László javaslatára, aki azt ajánlotta, hogy az igazgatói szolgálati lakás kialakítására szánt 3 millió Ft-ból az önkormányzat képezzen alapot, amelynek kamataiból nyújtson lakbértámogatást az arra érdemesnek talált közalkalmazottak számára úgy, hogy a mindenkori bérlő is fizessen valamennyit, így érdekeltté lehetne tenni az érintetteket abban, hogy jól dolgozzanak, és állásukban megmaradjanak.

Ezt a javaslatot a testület csak részben fogadta el. A 3 millió Ft-ból nem képzett alapot, hanem költségvetési tartalékba helyezte. Viszont kimondta, hogy a Templom téri iskola igazgatójának *lakásigényét lakásbérlet formájában fogja biztosítani*.

HIRDESSEN

AZ ÚJ PILISVÖRÖSVÁR MÁ-BAN

Egész oldalas hirdetés:	4000 Ft
Fél oldalas hirdetés:	2000 Ft
Negyed oldal:	1000 Ft
Ennél kisebb hirdetések szavanként:	10 Ft

Az árak az ÁFÁ-t tartalmazzák!

APRÓHIRDETÉS

ELADÒ egy jó állapotban lévõ csehszlovák gyártmányú Terra 55 jelzésû kerti traktor.

Érdeklõdni lehet:

*Pilisvörösvár, Csobánkai u. 32.
Telefon: 330-479 (napközben)*

MEGHÍVÓ A FALUMÚZEUM ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJÁRA

A Pilisvörösvári Hagyományörző Egyesület szeretettel meghív minden érdeklődőt az elkészült Falumúzeum ünnepélyes felavatására. A Kápolna u. 10. sz. alatti épület beszentelése és az ünnepi műsor augusztus 16-án (búcsú hétfőn) délután 3 órakor kezdődik. A műsorban szerepelnek: Német Nemzetiségi Táncegyüttes, Német Nemzetiségi Fúvós Zenekar, Gromon Ágota, Tagscherer István, Nemzetiségi Énekkar, Egyházi Énekkar, Francia Zenekar, Guth néni, Bogár Erika, Manhertz Emese. Az ünnepség részét képezi még a délelőtt 10 órakor kezdődő német nyelvű hálaadó szentmise, valamint a temető nagykeresztjénél történő virághelyezés is.

Egyúttal nyilvánosan köszönetet mondunk a *bonni Német Belügyminisztériumnak* (Bundesministerium des Innern), akiktől a pénzt kaptuk a ház megvételére és teljes felújítására.

Köszönetet mondunk továbbá mindazoknak a támogatóknak, akik valamivel hozzájárultak nehéz feladataink megoldásához. Elsősorban *dr. Pálos Miklós* államtitkár úrnak, aki elsőként támogatt bennünket. *A Magyar Terranova Kft* vezetőségének és személy szerint *Mező Barna* igazgató úrnak, aki a nagy értékű nemesszokolatot ingyen adományozta a felújítás céljaira.

Támogattak bennünket jogászai szakértelmükkel *dr. Rubányi István* és *dr. Brathianu Dan László*. *Vig Zoltán* és felesége a tervrajzokat készítették el. Segítségünkre voltak *Botzheim István* polgármester, *Sörös János*, a Nemzetiségi Bizottság elnöke, valamint *dr. Búcsi Sándorné* műszaki csoportvezető is. Nagy szerepe volt *dr. Balogh Andorné /Pécs/* eszmei támogatásának. *Dr. Sepp Kashofer /Ausztria/, Markus Haas /Németország/* s néhány vörösvári származású német polgár is hozzájárult a múzeum lérejöttéhez.

Köszönettel tartozunk *Mátrai Mátyás* vállalkozónak, aki az üvegezést ajánlotta fel díjtalanul és *Hau János*nak, aki a szénapadlás tetőjavítását végezte. *Koch Péter* kivitelező a kaput és a kerítést készítette el ingyen, *Rádlér György /Pilisszentiván/* kőművesmunkát végzett, *Stocker István* és a *Vízművek* az utcáról történő vízbekötést végezték el felajánlasként. *Tagscherer György* és barátai a gyűjtemény átszállítását vállalták magukra, ami szintén nagyon nagy segítséget jelentett. Az udvar rendbehozatalához és szépítéséhez járultak

EINLADUNG ZUR FEIERLICHEN ERÖFFNUNG DES HEIMATMUSEUMS

Der Werischwarer Verein für Traditionspflege lädt Sie hiermit zur feierlichen Einweihung des fertig gewordenen Heimatmuseums ein. Die Einweihung des Gebäudes in der Kápolna Str. 10. und das feierliche Programm finden am 16. August /Kirchtag-Montag/ um 3 Uhr nachmittags statt. Mitwirkende des Programms sind: die Ungarndeutsche Tanzgruppe, die Ungarndeutsche Blasmusikkapelle, Ágota Gromon, István Tagscherer, Ungarndeutscher Chor, Kirchenchor, Französische Musikkapelle, Frau Guth, Erika Bogár, Emese Manhertz.

Einen wichtigen Teil des Fests bildet die deutschsprachige Heilige Messe zur Danksagung um 10 Uhr vormittags, und das Kreuz im Friedhof wird mit Blumen verziert.

Zugleich möchten wir uns öffentlich bedanken für die finanzielle Unterstützung *des Bundesministeriums des Innern in Bonn*, die ermöglichte, das Haus zu kaufen und zu restaurieren.

Weiterhin sagen wir Dank all denen, die uns unterstützten, die etwas zur Lösung unserer schweren Aufgaben beigetragen haben. An erster Stelle Herrn *dr. Miklós Pálos*, der und zuerst seine Hilfe angeboten hat. *Dem Vorstand der Magyar Terranova GmbH* und persönlich dem Herrn Direktor *Barna Mező*, von dem wir den Verputz für die Restaurierung geschenkt bekommen haben.

Mit ihren juristischen Kenntnissen unterstützten uns *dr. István Rubányi* und *dr. László Brathianu Dan*. *Zoltán Vig* und seine Frau fertigten die Baupläne an. *István Botzheim*, der Bürgermeister, *János Sörös*, Vorsitzender des Nationalitätenausschusses und *dr. Búcsi Sándorné*, Leiter der technischen Gruppe der Selbstverwaltung waren auch zur Hilfe bereit. Eine große ideale Hilfe bedeutete für uns *dr. Balogh Andorné*. *Dr. Sepp Kashofer /Österreich/, Markus Haas /Deutschland/* und einige deutsche Staatsbürger ungarndeutscher Abstammung unterstützten auch unser Vorhaben.

Im weiteren danken wir dem Unternehmer *Mátyás Mátrai*, der die Fenster ohne Gegenleistung verglaste und dem Zimmermann *János Hau*, der das Dach der Heuscheune reparierte. *Péter Koch* Auftragsnehmer erzeugte kostenlos den Zaun und das Tor, *György Rádlér /Sankt Iwan/* trug seine Hilfe als Maurer bei. *István Stocker* und

hozzá: dr. Harmat Attiláné tanár és tanítványai, a Reich virágüzlet, a helyi cserkészek, valamint a Kertbarátok Köre.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik a hosszú évek folyamán *kiállítási tárgyak nagylelkű odaajándékozásával* (ruhák, bútorok, szerszámok, kézimunkák, szentképek, imakönyvek, szobrok stb.) lehetővé tették a gyűjtemény létrejöttét.

Köszönetet mondunk azoknak is, akik *jó tanácsal, észrevétellel* vagy a küzdelem folytatására való *biztatással* támogattak bennünket.

Köszönetet mondunk azoknak is, akiket meg kellene még említenünk, de *legjobb szándékunk ellenére esetleg kimaradtak*.

Végül, de nem utolsósorban, mint az egyesület elnöke, köszönetet mondok *az egyesület minden tagjának és szimpatizánsának*, akik a takarítás nehéz munkájában segítettek, időt és energiát nem kímélve.

Kérjük Vörösvár polgárait, hogy a nyitvatartási idő közlése után *tiszteljék meg fáradozásainkat, s tekintsék meg a múzeumot*, amelynek létrejöttéért azért küzdöttünk olyan sokat, mert szeretnénk legalább egy maroknyi emléket állítani azoknak az ősöknek, akiknek többnyire csak szenvedés és küzdelem volt az osztályrészük ("Tod-Not-Brot"), s akiknek erkölcsi helytállása révén nekünk ma könnyebb az életünk. Az ő példájuk követésével szeretnénk szebbé tenni községünk ünnepeit és hétköznapijait egyaránt.

Kérjük mindazokat, akik úgy érzik, hogy ehhez a munkához segítséget tudnak nyújtani, jelentkezzenek az egyesületnél, s kapcsolódjanak be erkölcsi és tárgyi értékmező munkánkba.

Gromon Andrásné
a Hagyományörző Egyesület elnöke

das Wasserwerk verpflichteten sich die Wasserleitung anzuschließen. *György Tagscherer mit seinen Freunden* transportierten die Sammlung herüber, was uns eine sehr große Hilfe bedeutete. Um den Garten in Ordnung zu bringen, halfen uns die folgenden: *die Lehrerin dr. Harmat Albertné mit ihren Schülern, das Blumengeschäft der Familie Reich, die Pfadfinder und der Kreis der Gartenfreunden*.

Wir sind äußerst dankbar denen, die im Laufe der vielen Jahre *mit der großmütigen Schenkung der Sammlungsstücke* (Kleidung, Möbel, Werkzeuge, Handarbeiten, Heilige Bilder, Gebetbücher, Statuen usw.) für uns die Entstehung der Sammlung ermöglicht hatten.

Wir bedanken uns auch bei denen, die uns *mit guten Ratschlägen, Bemerkungen* oder *mit Ermunterung* zum Weitermachen geholfen haben.

Unsere Dankbarkeit wollen wir auch denen bezeigen, die wir hier erwähnen sollten, *aber die -wider unserem besten Willen- ausgeblieben sind*.

Zuletzt, aber nicht in letzter Linie, danke ich als Vorsitzende *jedem Mitglied und Sympathisierenden*, die mir beim Aufräumen mit Zeit und Mühe nicht spendend behilflich waren.

Wir bitten Sie, Werischwarer Bürger darum, daß Sie uns nach der Bekanntgabe der Öffnungszeiten *für unsere Mühe die Ehre erweisen, und das Museum besichtigen*. Wir kämpften für die Entstehung des Museums eben darum, weil wir unseren Ahnen wenigstens ein kleines Denkmal setzen wollten, denen, die ihr Leben lang nur gelitten und gekämpft hatten ("Tod - Not - Brot"), und derer Sittlichkeit wir zu verdanken haben, daß unser Leben heute viel leichter ist. Ihren Beispiel folgend möchten wir uns sowohl das Alltag als auch die Festtage verschönern.

Wir bitten diejenige, die sich verpflichtet fühlen, zu dieser Arbeit Beitrag zu leisten, melden Sie sich beim Verein, und schließen Sie sich an unsere traditionsbewahrende Arbeit an.

Gromon Andrásné
Vorsitzende der Werischwarer
Verein für Traditionspflege

"AZ IGAZAT, CSAKIS A TISZTA IGAZAT"

(Idézet az MDF egyik plakátjáról)

Amikor a Pilisvörösvár Ma újságban a "Vörösvári kacsa" című, a polgármester úrral készült, nem éppen mértéktartó interjút olvastam, Whitman egyik idézete jutott eszembe, mely szerint: "Előbb magad légy az, ami műveidben lenni akarsz!"

Bevallom, ezen alapelv betartása magamnak is igen sok problémát okozott az idők folyamán. Az alábbiakban -mivel a konkrét ügy nem került le a napirendről- arra keresem a választ, hogy egy jogállamban törvényszerű-e az igazság megismerésének igénye, s ebben a folyamatban milyen szerepe van a nyilvánosságnak.

Mielőtt a részleteket elemezném, egy, a kriminalisztikában használatos kérdést tennék fel: *Kinek állt érdekében az MSZOSZ-kampány megghiúsítása?* Botzheim István polgármester válaszát idézem: *"Kicsit sajnálom, hogy nem igaz a hír. Mint politikus -ha az említett tiltás megtörtént volna- bátran vállalnám a cselekedetemet."* A kijelentéssel kapcsolatosan nekem az a véleményem, hogy a közvetett tiltás módjainak és eszközeinek igen kifinomult és rafinált, égi és új formái jól ismertek a közvélemény előtt. Állításom igazolására hivatkozom a polgármester úrra, aki saját írásában elismerte, hogy a letiltott Sándor László helyett ő tartotta meg a beszámolót, méghozzá úgy, hogy az MSZOSZ jelöltjei ellen agitált. Úgy gondolom, ezzel a ténnyel -lemondva az ártatlanság védelméről- elismerte a konkrét ügyben nem éppen hiteles szerepét.

Mivel az interjúban a polgármester a Népszabadság hitelességét megkérdőjelezte, minden, az MSZOSZ-szel kapcsolatos híryanagot a Magyar Nemzetből fogok idézni. A Má-ban megjelent cikk Bálint Attilának, az MSZOSZ szóvivőjének gondolatait enyhén szólva hiányosan idézte. Az ugyanis pontosan így hangzott: *"...a hétfőn 5 órakor tartandó pilisvörösvári gyűlésen jelen kívánt lenni Sándor László egészségügyi listavezető, azonban 2 órákor telefonon értesítette a helyi nyugdíjas szervezt egyik vezetője, hogy a gyűlést nem lehet megtartani. Amikor -ezt tudomásul véve- nem jelent meg a rendezvényen, az egybegyűttekkel közölték: Sándor László egyéb elfoglaltsága miatt nem jelent meg a rendezvényen, azt lemondta. Bálint Attila szerint "az MSZOSZ nem arra játszik, hogy balhékat keverjen, sem ideje, sem energiája nincs a vizsgálatok lefolytatására, de megnyugtatónak tekintené, ha a helyi közvélemény adna hírt a további részletekről"*.

Sajnos az az állítás sem fedti a valóságot,

hogy az MSZOSZ nem tulajdonított nagy jelentőséget a pilisvörösvári ügynek. Először is az Országgyűlés szociális, egészségügyi és családvédelmi bizottsága csütörtöki /a választás előtti nap/ ülésén Kiss Gyula bizottsági elnök *"többek által fölített kérdésre reagálva meg nem erősített, hivatalosan a választási bizottságnak még ne nem jelentett hírnek nevezte, hogy Pilisvörösvárott a kormánypárti polgármester megakadályozta volna az MSZOSZ kortesgyűlését, ha valóban ez történt, az egész bizottság elítéli a cselekedetet."*

Május 28-án Nagy Sándor, az MSZOSZ elnöke egy újságíró kérdésére ezt mondta: *"A pilisvörösvári polgármester -MDF-es nyomásra- betiltotta egy rendezvényünket. A mai napig nem vizsgálták ki ezt az ügyet."* Na persze Nagy Sándor ezért a kijelentéséért a polgármesteri interjúban megkapta a feketepontot.

Visszatérve az országos szinterről - kifogásolom, hogy a falugyűlés megkezdése előtt elhangzottakkal kapcsolatosan egyetlen szó sem hangzott el az interjúban. Ezt én úgy értelmezem, hogy a polgármester az ott elhangzottakat a Nyugdíjas Klub elnökének különszámaként könyvelte el. Mivel én az ott elhangzottakról jogi értékű bizonyítékokkal rendelkezem, az a véleményem, hogy ki-ki a maga lelkiismeretével számoljon el -ha tud. Az interjúból idézném még a következőket: *"Az történt, hogy nyugdíjasaink gyűlést tartottak - ahol a tervezett kirándulásaikról beszélgettek-, amikor egy ember, választási kampányra hivatkozva, be akart 'nyomolni' az ülésre. Nyugdíjasaink nem engedték be."*

Itt először is egy rosszindulatú csúsztatásról van szó, mivel úgy állították be, hogy egy megkezdett gyűlésre valaki erőszakkal be akart 'nyomolni' a választási kampányra. Hivatkozva. Nem lenne érdektelen megtudni, hogy vajon azokat a helyi szakszervezeti aktivistákat, akiket konkrétan az MSZOSZ beszámolójára hívtak meg, szintén betolakodóként kezelték-e. Azzal az általánosítással, hogy ti. "nyugdíjasaink nem engedték be", mint nyugdíjast és mint a gyűlés egyik résztvevőjét alapvető emberi jogaimban sértett meg, mivel ilyen kétes értékű tevékenységgel hozott kapcsolatba.

Azért nem ártana figyelembe venni -mielőtt bárkit is 'farkasnak' vagy 'báránynak' kiáltunk ki-, hogy itt az emberi együttélés alapvető humánus normáit sorozatban sértették meg, és sajnos, éppen a hangoskodók közreműködésével.

Ami végsősoron aggasztó és továbbgondolásra késztet, az a kialakult helyi társadalmi háttér, ahol névtelen szereplők egész sora jelenhet meg egy tényleges, konkrét esemény kapcsán. A konkrét eseményre

visszatérve nyilvánvaló, hogy amikor az MSZOSZ előkészítő stábjába megjelent -ekkor még meghívottakként- pánikhangulat tört ki, mivel a bennfentesek úgy tudták, hogy az MSZOSZ nem jön ki Pilisvörösvárra. Ekkor kezdődött meg az ismeretlen "nagy kombinátor" kulisszák mögötti játéka. Persze, ha a "nagy kombinátor" látnok lett volna, és előre tudta volna a helyi TB-választások eredményét, biztosan nem törte volna magát - de hát ilyen az élet!

Amikor az utolsó pillanatban közölték az MSZOSZ-szel, hogy "a gyűlést nem lehet megtartani", ebben a közlésben benne foglaltatik a lényeg. Először is a mondat egyértelmű tiltást feltételez, aminek következményei jogi megítélés körébe tartoznak. A másik tény, hogy ennek ellnére a polgármester mégis megtartotta a tájékoztatót, morális kategóriába tartozik.

Itt most már nem az a lényeg, hogy kinek mi volt a szerepe a konkrét ügyben. Itt egy fontos társadalmi jelenség megítéléséről van szó, amit politikai és társadalmi súlyának megfelelően kell kezelnünk. Nem szabad bedőlni egy bizonyos politikai nézetet képviselő csoport azon igyekezetének, hogy ezen politikai megkülönböztetés tényét elbagatellizálják. Mert amennyiben ilyen cselekedeteket háborítatlanul hajthatnak végre - úgy ez beláthatatlan következményekkel járhat a jövőre nézve.

- sz. f. -

FÉLMÚLTALLÓZÓ

Az 1950. esztendő tanácsi iratanyaga, hogy őszinte legyenek, először felvidított; a központi, megyei és járási szervekkel folytatott levélváltások tárgya és nyelve egyaránt elképesztett. Például a leirat a Pest megyei tanácstól a gyümölcsfa-védelem, a vetési bagolypille hernyója elleni védekezés és az ürge- illetve hörcsögirtás ügyében. A vezető jegyző, aki a háború előtt irodatisztként működött, siet közölni a megyei illetékesekkel, hogy a kártevők irtását a község lakossága szorgalmasan és *erőművi úton (vízkiöntéssel)* végzi. A faluban ürgeirtó brigádok alakulnak, *s a versenyszellem kialakulása céljából okszerű minden elpusztított ürge és hörcsög farkának a község előljáróságánál való beszolgáltatása, amelynek alapján értékelhető, hogy melyik községek végeztek jó munkát*, hangsúlyozza a leirat a Budakörnyéki járási mezőgazdasági osztálytól. Ugyanezen osztálynak hetente kell jelentést adni a cserebogár, szövőlepke, burgonyabogár elleni harc aktuális állásáról. A községi előljáróság

mellett a Földműves Szövetkezet és a DEFOSZ dolga e hadjáratok megszervezése, s különféle gyűléseken a feladat népszerűsítése. Rendszeres jelentést kell elküldeni a megyéhez a különféle mezőgazdasági munkák állásáról, de tudni óhajtának odafenn a szőlő- és bortermésről, az erdő nagyságáról, a zárt kisüzemi gyümölcsösökről, konyhakerteszetekről, a községi állatállományról, a tenyészkán, a tenyészbika és a fedezőmén elhelyezéséről. Nos, zárt kisüzemi gyümölcsös nincs a faluban, a gyümölcsöt a szőlőkertekben lévő fákról szüretelik, a direkttermő szőlőkből meglehetősen silány minőségű bor került a *dolgozó parasztság* (110 kat. holdon 600 hektoliter) és a *kulákok* (10 kat. holdon 50 hektoliter) hordóiba. Kizárólag konyhakerteszettel senki nem foglalkozik a faluban, községünk e tekintetben inkább fogyasztó, elsősorban a fővárosból szerzi be szükségeit, *a helyi dolgozó parasztok és kis emberek kizárólag egy kis konyhakertecskét művelnek*. Erdő a Magyar Állami Erdőbirtokosság (503 kat. hold, 800 n.öl) s ekkor még a volt úrbéresek közbirtokossága (187 kat. hold 800 n.öl) tulajdonában van. A tenyészkanat átadták az 1949-ben alakult *Petőfi T.Sz.Cs.*-nek (III. típus), melyben ekkor 29 újgazda család, tehát elsősorban nem a lokális sváb-közösség tagjai tömörülnek, s amely meglehetősen szegény. A tenyészállatok beszerzése egyébként bonyodalmas, Vas megyéből küldött két kant a községnek a Tenyészállatforgalmi Nemzeti Vállalat, s a Samu bikát, aki igen vad volt, el kellett cserélni a Pesthidegkúton talált, Vezér nevű bikára, aki viszont nem nemzőképes. A T.Sz.Cs.-ben ebben az időben összesen hat ló volt, három kanca és három herélt, fedeztetni Solymárra jártak, mert a község gazdáinak lovai közt sem volt mén. Fedezőménért végül a Lóértékesítő Nemzeti Vállalathoz (Lóért) kellett fordulni.

A községben 1950 februárjában a Központi Statisztikai Hivatal számára végzett állatszámllálás szerint 930 állattartónak tulajdonában 97 szarvasmarha, 503 sertés, 208 ló, 10 juh volt, szamarat, kecskét 593 személy tartott. A falunak ekkor nincs legelője, a helybéli kecskepásztor engedélyt kért a volt Karácsonyi-féle cserjés részeken legeltetni, de csak egy kis területre terelhetette a jószágokat, mert a hegy, melyet a cserjés övez, állandó éleslövészetre van fönntartva...

Az év szeptemberében jelentést kellett küldeni a Megyei Silóbizottságnak a silózás állásáról. A megyei leirat idézi *Gerő Ernő Miniszter* silózást érintő szavait, melyek az első öt éves terv beiktatásakor elmondott beszédében hangoztak el. *...Az egyik nagy szovjet tudós helyesen állapítja meg, hogy a tenyészcélokat*

szájon keresztül lehet legjobban elérni... Dolgozó parasztságunknak arra kell törekedni, hogy számos állatonként évente legalább 10 köbméter silózott takarmány fölött rendelkezzen, mert ez egy nyugodt és biztos érzést kölcsönöz akkor, amikor aszályos években téli eltartásról gondjai vannak...

A dolgozó parasztság magáévá tette az előremutató javaslatot, a silóbizottság kis falunkban is megalakult, három silógödör készült el, melyekben a tulajdonosok a fővárosból ideszállított répaszeletekkel töltenek meg. Tekintettel arra, hogy községünkben a lakosság 15%-a foglalkozik csak élethivatásszerűen földműveléssel, több silógödör létesítésére remény nincsen, fejeződik be rezignáltan a jelentés.

A mindent átható ellenőrzés és adminisztráció túlracionalizáltak tűnő eszméje mellett nyilvánvalóan az a cél vezérelte a felsőbb hatóságokat, hogy ezen információk alapján meghatározzák a község mezőgazdasági termelőit sújtó "beadás", beszolgáltatás mértékét. Láthatóan nem zavarta őket az a körülmény, amelyet a fentebb idézetten kívül számtalan szorgalmasan és lelkiismeretesen elkészített jelentés hangsúlyoz, hogy tudniillik községünk nem mezőgazdasági, hanem túlnyomórészt ipari jellegű település.

Az 1949-es népszámlálás adatai szerint a mezőgazdasági kereső és eltartott népesség az össznépesség 13.2%-át teszi ki, ezzel szemben a bányász és ipari népesség az 57.7% -át alkotja. A népesség 10.4%-a rendelkezik gazdasággal, s e csoporton belül továbbra is a törpebirtok jellemző, tíz holdnál nagyobb földet az összes gazdasággal rendelkezőknek 3.4%-a művel meg. Ők lennének a kulákok. A paraszttársadalomnak e nagyon szerény maradékára hárult tehát a beadás, beszolgáltatás összes terhe.

A község tehéntartóinak az 1950 július elsejétől 1951 június 30-ig terjedő tejbeadási évben 2.000, fejőstehenenként legalább másfél liter tejet irányoztak elő. Ekkor a Földművelésügyi Minisztérium foglalkozik tejbegyűjtéssel, a napi tejforgalom nem több 60 liternél, s a falunak a Tök községben leadott tej ellenében napi 5-600 litert utalnak ki. (A rendszer valahogy furcsán működik.) Pilisvörösvár község számára 1269 q szántóföldi termény beadását írta elő a járási tanács, a dolgozó parasztság buzgalmában(?) 105 %-ot, 1338 q-t teljesített. A burgonyát, 2039 mázsányit, decemberre várták a központban. Az öt holdon felüli gazdaságokra, számuk közel száz, 100 mázsányi kukorica beszolgáltatását vetették ki, ezen felül pedig azt is előírták, hogy a termény begyűjtését az ún. kukoricahéten, a szomszédos Piliscsaba községgel versenyben kell elvégezni.

A beszolgáltatás elmaradása bűnügynek minősül.

Váradi Mónika Mária

HÍROLLÓ

>>>"Bevallom, a kormányzás nekem sem tartozik a vágyálmaim közé, hiszen ha belegondolunk, mi vár 1994-ben az új kormányra, akkor valószínűleg senki sem veri magát az örömtől a földhöz. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy egyetlen komoly párt -s talán nem kell bizonygatni, hogy a Szocialista Párt a komoly pártok közé tartozik- sem térhet ki a kormányzati felelősségvállalás elől. A választások után feltehetőleg széles koalícióra lesz szükség, hiszen bármit is jeleznek a népszerűségi mutatók, egyik párt sem igen tud majd kiugró teljesítményt produkálni." (Horn Gyula, Népszava)

>>>Földárverések. Az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal tájékoztatása szerint elérte a 9 millió aranykoronát az elárverezett földek értéke. Az elmúlt héten 147 árverést tartottak, ezeken 3291-en jutottak összesen 324.504 aranykorona értékű földhöz. Az árak ezúttal mérsékeltek voltak, több helyen aranykoronánként 500Ft-os minimáláron keltek el a parcellák. Megegyezés - aranykoronánként 1000Ft- 54 esetben született. (Szabad Föld)

>>>Kamatcsökkentés. Július 1-től a takarékszövetkezeteknél elhelyezett takaréklelvetétek, valamint az ifjúsági takaréklelvetétek kamatát 1-2,5%-kal csökkentik. A betéti kamatok csökkenésével kapcsolatban részletes információval az egyes takarékszövetkezetek szolgálnak. (Szabad Föld)

>>>Növekvő kivitel Oroszországban. Hazánk oroszországi exportja dinamikusan növekszik, tavaly már elérte a 2,5 milliárd dollárt, az idén pedig további 20%-os növekedés várható a Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke szerint. Az előrejelzett 3 milliárd dolláros orosz export már nem elhanyagolható külkereskedelmünkben. A jövőben a kelet-európai piacok meghatározóak lesznek számunkra -hangsúlyozta a GYOSZ elnöke, remélve, hogy a magyar-orosz bartellkereskedelem, amelyet jelenleg a nyersanyagok cseréje jellemez, a jövőben más termékekkel is bővíthet. (Hitel, Népszabadság)

- sz. f. -

APRÓHIRDETÉS

REDÓNY, RELUXA

Braun, Pilisvörösvár, Pacsirta u.19. Tel.:330-241

GONDOLATOK MINDEN HÉTRE

Augusztus 1-7.

"Miért költenétek pénzt arra, ami nem kenyér?"

A minap a tévé egyik műsorában egy ideggyógyász orvosnő azon kesergett, hogy nem tudnak megvenni egy tízmillió forintos műszert, amely az epilepszia gyógyítását nagymértékben elősegítené. Ezen elgondolkodtam. Tízmillió forint 5-10 autó, vagy egy családi ház ára. A legtöbb embernek ugyan elérhetetlen, de azért sokaknak megadatott. Így a kérdés az, hogy mit választok, amikor felhasználok? Ebben segít a próféta kérdése: -Miért költenétek pénzt arra, ami nem az életet szolgálja, ami nem az ember testi, lelki növekedésére, gyógyulására adatott? - Felül kell vizsgálni ilyen szempontból is vágyainkat, szokásainkat. Talán akkor ez az orvosnő is megveheti a műszerét, amivel szintén az életet szolgálja.

Augusztus 8-14.

"Uram, ments meg!"

Nemrég egy zarándoklaton vettünk részt. Hazafelé jövet a buszon egy nagyon szép litániát imádkoztunk. Ennek egyik felelete volt ez: -Uram, ments meg!- E fohász mindig egy valós élethelyzetre felelt. Olyan szituációra, amelyet mindannyian átélünk. Így a mondott szöveg személyes lett, elmélkedésre indított. Rávezetett arra, hogy életünknek milyen fontos fohásza kell legyen.

Péter apostol -Jézus hívására- kiszállt a bárkából és megindult a vizen. Belevágott a lehetetlenbe.

Elhitte, hogy megtörténik vele a csoda. Ezzel az ember óriási lépését tette meg. Mindaddig, amíg Jézusra tekintett, nem is volt baj, de lenézvén, megrémült a hullámoktól. Félt és süllyedni kezdett. Péter viselkedése tipikusan emberi. Nagy vehemenciával megindul, majd megretten a körülményektől. -Uram, ments meg!- Jézus kinyújtja a kezét felé, s partot érnek.

Augusztus 15-21.

"Áldott vagy te az asszonyok között!"

/Lukács ev. 1.42/

Jónéhány éve egy szerzetes mesélte nekem, hogy az Üdvözlégyet imádkozva csak a közepéig jut el. *Üdvözlégy Mária, kegyelemmel teljes!* Az angyal köszöntése. *Áldott vagy te az asszonyok között.* Valóban ő Isten választottja. *És áldott a te méhednek gyümölcse: Jézus!* Kész. Innét nincs tovább. Megérkeztünk oda, ahova indultunk. Az egész Üdvözlégynek ez a szó, ez a név a kulcsa. Mária kiválasztottsága, áldott volta értelmetlen lenne enélkül. Mária egész élete erre mutat. Az első évszázadok Mária-dogmáit vizsgálva látható, hogy ezek mind Jézusról szólnak. Amikor az eretnekekkel szemben Jézus Istenfiúságát kellett megvédeni, akkor született a dogma Mária Istenanyaságáról. Ezért hívják az ortodoxok Máriát mindmáig Istenszülnőnek. Ez is Jézusra mutat. Mindez számunkra is fontos tanulságokat rejt magában. Amikor Máriához fohászkodunk, ez az imádságunk is csak Jézusra irányuló lehet. Ha elvétí ezt az irányt, értelmét veszti, mert Jézus az, aki megváltott bűneinktől. Mária csendesesen mellette állt. Ő a tűrés, a fiáról való lemondás és a csendes elmélkedés alakja. Így lett igazán áldott az asszonyok között.

Augusztus 22-28.

"Még mindig nem értitek?"

/Máté ev. 16.16/

Keresztények vagyunk, keresztényeknek valljuk magunkat. Az evangéliumokat olvasva megértjük Jézus kifakadását. Az apostolok nem tudták teljes egészében felfogni szavainak értelmét. Csak a pünkösdi Lélek világosította meg őket.

Kétezer év távlatából könnyen ítélkezünk felettük. De Jézus ma ugyanígy tanítja Egyházát. Hol nyiltabban, hol csak példabeszédekben, a körülmények, az események mögé bújva. Vajon ezt a tanítást fel tudjuk fogni? Értjük az idők jeleit? Látjuk-e, mire hív Jézus? Tisztában vagyunk-e tanításának szellemével? Vagy reánk tekintve újból és újból kifakad: -Még mindig nem értitek?- Nem. Nem értjük. Ne áltassuk magunkat! Inkább kuporodjunk lábai elé és kérjük őt: -Nyisd meg értelmünket, Urunk!-

Ujházy András

DIE GESCHICHTE DER FAMILIE FETTER (FORTSETZUNG)

In dem, vom Abtpfarrer Marlok ungarisch geschriebenen Büchlein "Beiträge zur Besiedlungsgeschichte nach der Türken im Komitat Pilis" steht unter der Jahreszahl 1689: "1689-ben Schrambergból jött Vetter Christian, Vörösvárott halt meg 1719. április 24-én 73 éves korában". Danach starb Christian Vetter 1719 im Alter von 73 Jahren. In der Wirklichkeit war er aber erst 53 Jahre alt. Entweder handelt es sich um einen Lesefehler des Autors oder aber um einen Schreibfehler im Sterbebuch von Werischwar.

Die Erlaubnis zur Werbung von Siedlern aus deutschen Herrschaftsgebieten wurde durch kaiserliche Ansiedlungspatente erworben, von denen, wie bereits bemerkt, das erste bereits 1867 ausgestellt wurde, womit nachgewiesen ist, daß Christian Vetter überhaupt einer der ersten Siedler in Werischwar war. Außer ihm lebten hier ein Postmeister mit seiner Familie, Matthias Hierleman auch mit seiner Familie und am 4. Juli 1689 kamen 4 Bauern aus Schwaben mit Patent.

In der ersten Beschreibung nach der Zurückeroberung Ofens /Buda/ im Jahre 1696 waren schon bereits 66 Siedler, davon 64 deutsche und 2 ungarische Familien. In der Liste stehen die 22 Halblehen und die 44 Viertellehenbesitzer völlig durcheinander. Möglicherweise ist die Reihenfolge durch den Zeitpunkt der Ankunft bedingt, denn Christian Vetter steht an der ersten Stelle mit seinem halben Lehen. Aus den anderen Angaben ist zu ersehen, daß er einen Sohn /Christian 4.Sept. 1695/ und eine Tochter /Anna Maria 8.Februar 1693/ hatte. Christian Vetter war kein armer Siedler, denn in seinem Stall standen 2 Pferde, 2 Ochsen, 3 Kühe, 5 Kälber, 3 Geißen /Ziegen/ und 2 Schweine. Vetter gehörte also zu den vermögenden Siedler.

Der Stammbaum der Familie Fetter

1. Christian Vötter geb. 1667. -Ehe z. 1690 mit Elisabetha /?/
2. Jakob Fetter geb. 1697. -Ehe 1720 mit Anna Sauer
3. Joseph Fetter geb. 1735. -Ehe 1759 mit Julianna Prikler
4. Anton Fetter geb. 1762. -Ehe 1786 mit Anna Maria Gechter
5. Joseph Fetter geb. 1794. -Ehe 1818 mit Franciska Müller
6. Johann Fetter geb. 1821. -Ehe 1842 mit Theresia Gillinger
7. Johann Fetter geb. 1852. -Ehe mit Anna Eszl

8. Johann Fetter geb. 1890. -Ehe 1916 mit Maria Schreck

9. Michael Fetter geb. 1917. -Ehe 1943 mit Ibolya Richtár

Michael Fetter ließ seinen Namen 1934 auf Fogarasy verändern.

10. Zoltán Fogarasy geb. 1944. -Ehe 1967 mit Anna Kurz

11. Zsolt Fogarasy geb. 1968.

Christian Vötter/Vetter hatte 6 Kinder: Anna Maria /1693/, Christian /1695, als Kind gestorben/, Andreas /1701/, Jakob /1697/, Johann /1699/, Maria Magdalena /1703/.

"Die heutige Mundart in Werischwar hat eine auffallende ostbayrisch-burgenländische Färbung. Bei alten Leuten stößt man noch manchmal auf schwäbische Sprachrelikte." /Aus einer Rede von dr. Karl Manherz 1989/

Michael Fogarasy/Fetter

TERMÉSZET? VÉDELEM?

E szó különválasztását egy tüzeset és annak észlelése, valamint az oltásban való részvételem indokolja. Nem saját magasztalásom, hanem egy egyszerű vörösvári polgár és környezetvédő tag gondolatait olvashatják.

Környezetvédelem! De nagy szó, hallottuk már évekkel ezelőtt Bős és Nagymaros kapcsán. Mi, természetszerető emberek azt hittük, Pilisvörösváron most jött el a mi időnk. Sajnos, mit látunk közösségünkben, környékünkön? Szemét, piszok, amerre a szem ellát (pl. Bányató utca, Ady Endre utca, stb...) Megtelt községünk szeméttelpe? Keressünk másikat! "Ej, ráérünk arra még!" Megszűnt a MÉH-telep? Keressünk másikat! "Ej, ráérünk arra még!"

A patak visszavezetésére két példát is tudok hozni: Két éve szervezi, tervezi a horgászegyesület vezetősége a patak visszavezetését a Slötyibe. A telektulajdonosok beleegyezésével a patak nyomvonalán megtörtént a megosztás, természetesen az egyesület ill. a tagság pénzéből. 375 felnőtt négyhetes munkája után a tó újra oxigénhez jutott, szinte jelképes anyagi hozzájárulással.

De a Polgármesteri Hivatal gátolta:

1. elvi terv /kis pénzért/
2. műszaki terv /nagy pénzért/
3. kivitelezés! - Talán még megérjük!

Nem szeretnék vádolni, mert tudom, hogy sok pozitív intézkedést is hoznak a képviselőtestület tagjai, de oda kéne figyelni, hogy az igazgatók az iskolákban miért cserélődnek évente. lemond az oktatási bizottság. Lemond a környezetvédő

bizottság elnöke, holott a természet védelmét, megbecsülését az oktatáson keresztül kellene az óvodáskortól a felnőttkorig magukba szívni az embereknek. Ki tudna többet tenni a környezetért, mint dr. Baska Ferenc?

Van egyéb dolog is, ami kétes gondolatot vált ki belőlem. Pl.: kell az iskolai tornaterem, a bányatelepi parkoló, a nyugdíjas klub, szükség van kulturális központra, és kell a Templom tér rendezése. De vajon ugyanilyen sürgős volt a Szabadság út meghosszabbítása, vagy a nyugdíjas klub parkosítása, ennyire sürgős volt a mikrobusz a klubnak? Ezek óriási pénzek, s fontossági sorrendben egy új szeméttelep kialakítása égetőbb lett volna. Értékeink közül már sokat elvesztettünk (ld. Szent János tó), de meg kéne menteni a még meglévő állapotokat, esetleg jobbra fordítani.

Bízom abban, hogy nemcsak jómagam és környezetvédő társaim segítünk e harcban, hanem minden vörösvári polgár hozzánk csatlakozik.

Thiel László
a Környezetvédő Egyesület
tagja

ORVOSI TANÁCSOK

CUKORBETEGSÉG (DIABETES MELLITUS)

A betegség klinikai tünetegyüttes, melyre jellemző, hogy a vér cukortartalma (szőlőcukor) krónikusan magas. Oka a hasnyálmirigy belső elválasztású ún. Langerhans szigeteiben termelődő hormon, az insulin hiánya. Kialakulásában világhozott és szerzett tényezők egyaránt szerepet játszanak. Ezek keveredése, aránya magyarázhatja a tünetek sokszínűségét.

Szövődményként az érrendszer progresszíven kialakuló jellemző elmeszesedése kíséri - ez korai, nem specifikus érlemeszesedés és specifikus kísérelváltozás. Ez utóbbi elsősorban a vese és a szem ereiben mutatkozik.

Már a korai kínai, egyiptomi, hindu orvostudomány által is említett betegség, melyet először az időszámításunk kezdetén Celsius írt le. A XVII. században írták le először a cukorbetegség vizeletének édes ízét, melyet később a diagnosztikában fel is használtak. Csak mintegy ötven évvel később derült ki, hogy az édes íz a vizelettel nagy mennyiségben ürülő szőlőcukortól származik.

Igen nagy jelentőségű, egyre gyakoribb betegség. Európában és Amerikában 1.5-2.5 % között van az előfordulási aránya az össznépeességet tekintve. Szűrővizsgálatokkal általában még egyszer annyi cukorbeteg fedezhető fel, mint amennyi a tünetek alapján ismert. A korrallal a betegség gyakoribbá válik. 24 éves korig előfordulása két ezrelék, 25 és 44 év között már 1 %, 45 és 55 éves kor között 3.3 %, 55 és 65 éves kor között 5.6 %, míg 65 éves kor felett már 6.9 % ! Hazánkban jelenleg 250000-re becsülhető a betegek száma. Minthogy a betegség az idős korban gyakoribb, az átlagos életkor meghosszabbodásával párhuzamosan a cukorbetegség száma is nő - egyre több ember éri meg a betegség megjelenését.

Jelentős hajlamosító tényező az elhízás is, mely az átlagos életszínvonal növekedésével gyakoribbá válik és fokozódik. A jól kezelt cukorbeteg élettartama alig különbözik az egészséges emberektől. Egyre több cukorbeteg köt házasságot, amelyből jelentősen nagyobb gyakorisággal születnek cukorbetegségre hajlamos utódok.

A nemek megoszlása fiatal korban egyenletes, de minél idősebb korosztályt vizsgálunk, annál nagyobb a nők aránya. A különböző néprétegek közti különbségeknek igen sok előidézője van, így többek között a testsúly, táplálkozás, az ezeket megszabó szociális viszonyok.

A betegség okai között igen sok tényezőt kell megvizsgálni. Lehet az trauma (agy, hasnyálmirigy), öröklődés, elhízás, idegrendszeri hatások, fertőzések, gyógyszer mellékhatásaként fellépő. Ezen okok a betegség 22 %-áért felelősek, míg az esetek 78 %-ában az etiológia ismeretlen. A nő cukorbetegségre utalhat, ha 4.5 kg-nál súlyosabb gyermeket szül, elhízott, vagy terhességei többszöri koraszüléssel, spontán abortusszal járnak.

A cukorbetegség formái.

I. inzulinérzékeny, fiatalkori (hirtelen lép fel, súlyos alak).

II. inzulindependens, időskori (lassú kialakulás, kevés szövődmény, nagyérelmeszesedésre hajlamos, jóindulatú, lassan progrediál).

III. ún. brittle diabetes (mindkét forma közül kiemelt, igen nehezen beállítható, nagy vércukor-ingadozás kíséri).

Tünetekről, kezeléssel, megelőzésről a következő számban szölok részletesen. Most néhány diétás alapismerettel ismerkedjünk meg.

Dr. Vachaja József

A CUKORBETEGSÉG ÉS DIÉTÁJA I rész

A betegség a szervezet szénhidrát anyagcsere zavarának megnyilvánulása, amelynek kezelésében nagyon fontos az étrend, a táplálkozás meghatározása. A diéta célja a munkaképesség visszaállítása, olyan szénhidrát tolerancia /tűrőképesség/ kialakítása, amely megfelel a beteg fizikai aktivitásának és életmódjának.

A szénhidrát tolerancia elérhető:

- csak diétával;
- diéta+antidiabetikumok adásával;
- diéta+inzulin adásával.

Miért szükséges a diéta?

A diéta szempontjából a cukorbetegség két alapvető formáját kell elkülöníteni: az I. típusú, gyermek- és ifjúkori inzulint igénylő formát, valamint a II. típusú, felnőtt vagy más néven időskori, a kezelés kezdetén általában inzulint nem igénylő cukorbetegséget.

Mit jelent ez a diéta szempontjából?

Az I. típusú cukorbetegségben az anyagcsere-egyensúly biztosítására az étkezéseket egyensúlyba kell hozni az inzulinnal, vagyis az inzulint kapó betegek általában napjában hatszor kell -mindig megfelelő mennyiségű szénhidrátot is tartalmazó- ételt fogyasztani.

A II. típusú cukorbetegségben (a betegek 95%-a elhízott) a diéta legfőbb szempontja, hogy mennyi tápanyagot vesz magához a cukorbeteg. Az esetek többségében különböző mértékben energiaszegény -azaz fogyókúrás- étrend hatására a testsúly csökkenésével párhuzamosan a vércukor csökkenése majd normalizálódása következik be.

A diéta főbb szempontjai:

1. Az étrend energiatartalma

A normális súlyú cukorbeteg diétájának energiatartalma pont annyi legyen, amennyit az egyén testsúlya, munkaképességének fenntartása igényel. Elhízás esetén a kóvér cukorbeteg nők napi 1000 kcal-t, a férfiak 1400 kcal-t vegyenek magukhoz naponta, hogy a testsúlyfeleslegtől megszabaduljanak.

2. Az étrend összetétele

A mai európai felfogásnak megfelelően javasoljuk, hogy a diabeteszes diéta

- 20% fehérjéből,
- 45% szénhidrátból és
- 35% zsírból álljon.

3. Az étkezések gyakorisága

Napjában legalább ötszöri, gyakran hatszori, esetenként hétszöri étkezéssel mérsékelhetők a vércukorszint nagyobb ingadozásai, és kivédhetők mind a túl alacsony, mind a túl magas értékek. Általában azt ajánljuk, hogy a

csak diétával, vagy diétával és tablettával kezelt betegek napjában ötször étkezzenek, tehát a reggeli-ebéd-vacsora mellé tízórazsának és uzsonnázsának is. A napjában kétszer inzulint kapó betegeknek ezenkívül még lefekvés előtt ún. utóvacsorát is kell fogyasztania.

4. Az egyes étkezések szénhidrát-tartalma

A szervezet sejtjeinek inzulin iránti érzékenysége meghatározott napi ciklus szerint változik, reggel a legalacsonyabb, délben és kora délután a legmagasabb. Tehát reggelre kevesebb szénhidrátot szabad fogyasztani, mint ebédre és vacsorára. Hogy mennyit, az elsősorban a napi engedélyezett szénhidrát mennyiségétől függ, ami a javasolt energiafelvétel függvénye. Az egyes étkezések szénhidrát tartalmának elosztása a következő:

Reggeli: 20-40g, tízórai: 15-25g, ebéd: 30-60g, uzsonna: 15-35g, vacsora: 20-40g, utóvacsora: 15-25g.

Az egyes étkezésekre adható szénhidrát mennyiségét és az étkezések időpontját a gyógyszeres kezelés határozza meg.

5. A kristályos szénhidrátok /cukrok/ fogyasztásának kerülése

A szőlőcukor, a malátacukor és a répacukor száműzendő a cukorbeteg étrendjéből. (A Corvital szacharinozott szőlőcukor nem cukorbetegnek készült!) Malátacukrot főként a sör és a pótkávé tartalmaz. A répacukor fogyasztása nemcsak káros, de felesleges is, hiszen kitűnően helyettesíthető mesterséges édesítőszerrel, szorbittal és gyümölcscukorral. A gyors vércukorszint-emelő hatása mellett "luxus-energia" felvételét is jelenti.

A tápanyagokról (fehérjék, szénhidrátok, zsiradékok) az újság egy következő számában fogok részletesen szólni.

Helembai Mária
dietetikus

APRÓHIRDETÉS

Cserszegi fűszeres csemege borszőlőre 60q-ig előrendelést felveszek 20 Ft-os áron. Szállítás augusztus végén.

*Bővebb felvilágosítás:
Huber András, Tompa M.u. 30.*

MINDENT EGY HELYEN!

Textíliák, jogging- és pólóanyagok,
pamutkelmék, egyéb méterárak, kellékek,

FESTÉKEK

napi és tartós élelmiszercikkek,
háztartási vegyiárak **NAGY VÁLASZTÉKBAN!**

SINGER varrógépek,
BURDA szabásminták!

Viszontelédóknak, készítőknak
nagykereskedelmi áron minden, ami textília!

Pilisvörösvár, Fő út 117-119. Tel.: 30-372 és 30-369.

Már festék is !

Tájékoztatjuk kedves vásárlóinkat, hogy a **PILISTEX**
megnyitotta festék üzletét.

Iparosoknak nagykereskedelmi áron (-10 %) árusítunk.

W Pilisvörösvár MA

közéleti folyóirat

Felelős szerkesztő és kiadó: Stechl Anna. - Szerkesztők: Váradi Mónika Mária, dr. Baska Ferenc, Gromon István, Krupp László, Szabó Ferenc. - Cím: 2085 Pilisvörösvár, Kálvária u. 8. - Fogadóóra: péntek 17-18 h. - Lapzárta: minden hónap 10-én. - Lapunk megvásárolható: Havas trafik, Kávéház, Büfé, Áprili cipőbolt, Krausz terménybolt, újságárus, Szam italbolt, Ludvig virágüzlet, orvosi rendelő, patika, Szmrek trafik, könyvtár, Szivek élelmiszerbolt, Margit minimarket, Pillér élelmiszerbolt, Eperjesi utcai vegyesbolt. Nyomás és kötés a NEOTIPP BT-ben készült

1025 Budapest, Vöröstorony lejtő 5. - Felelős vezető: dr. NASZÁLYI GÁBOR